
AKuFF Hírmondó

Arbeitskreis ungarndeutscher Familienforscher
Magyarországi Németek Családfakutató Egyesülete
German Family Tree Researchers' Society in Hungary

V. évfolyam, 18. szám

2009. szeptember 26.

Tartalom

Az elnök előszava	2
Ercsey Dániel bemutatkozása	3
Lázár Boglárka: Utazás Bajorországból a Bánátig	5
Lázár Boglárka: A magyarországi németek 1. rész	9
Amrein Ilona: Hogyan állítottuk össze a Mecseknádasd családkönyvet? 2. rész	15
Lévay Béla: Egy különleges anyakönyvi bejegyzés 1747-ből	23
Új könyvek a könyvtárunkban / Neue Bücher in unserer Bibliothek	25
Változások a tagságban	26

Az elnök előszava

Pozdrav čitateľjima!

Lakjunk ámbár a Bácskában,
Tolna-Somogy-Baranyában,
Bükk avagy a Vértes hegység,
Szatmár légyen otthonunk,
Bánság, Szlavónföld, **Szerémség,**
Buda-környék az a hely,
Eme szép költői szavakat
Soha ne felejtse el:

"Nyelvedhez és szokásodhoz,
Holtaidhoz maradj hív,
Állj népednek sűrűjében,
Bármí lészen sorsod is!
Ha a vész bár megszorogat,
Ím' az erő, hogy megálld!
De ha kilépsz e szent körből,
Becstelenül buksz alá"

Amikor Ernst Imrich a magyarországi németek himnuszának szövegét szerezte (a második versszak egy változat, mert nem lehetett valamennyi német lakta tájegységet Magyar- és Horvátországból egy strófában felsorolni), Magyarország és Horvátország még egy uralkodó alatt voltak a Monarchiában, és remélni lehetett, hogy a magyarhoni németiség végre egységes lesz és nem veszi el az elszórt közösségekben nyelvét, kultúráját.

Ám a szomorú vég már közelgett. Szerémség, mint Horvátország és a Dél-Baranya, mint Magyarország része, az új, mesterséges államhoz kerültek, amit később Jugoszláviának neveztek el. Mindkét vidék erősen német színezetű volt, a békediktátumig nem voltak tényleges határok a két terület lakosai között. Még a két világháború között is erősek maradtak a kapcsolatok, rokonok éltek a határ két oldalán.

A második világháborúval azonban minden remény elveszett. A magyarországi németek zömét kitelepítették, a maradék lassan a nemzethalált halja. Jugoszláviában még rosszabb volt a helyzet, Ezrek veszték oda a haláltáborokban.

Mi németek úgy Magyar-, mint Horvátországban az elvesztett, vagy megtépzott identitásunkat keressük, részben a családfakutatással.

Most, a Szerémség fővárosában, Eszéken tartott találkozó után ebben is legyünk partnerek!

Dr. Pencz Kornél

AZ EGYESÜLET TAGJAINAK BEMUTATKOZÁSA:

Ercsey Dániel bemutakozása:

1152 Budapest, Szilas Park 8. II./203.
mobil: 06-30-395-0772
e-mail: daniel_ercsey@yahoo.fr

A bemutatkozás a legtöbb kutatótársamnak egyfajta összegzést jelentett, munkájuk, életük, örömeik és bánatuk összegzését. Mit foglaljak össze hát én, aki –megkockáztatom – az átlagnál fiatalabban fogott bele a családfakutatásba? Hiszen idén télen leszek huszónhét éves. Persze írhatnék német öntudatomról, de nem

lenne igaz. A soha nem titkolt de nem is promotált „sváb” származásomból nekem mindössze néhány gyerekkori emlékfoszlány maradt. A nagyszüleimnél például karácsonykor mindig németül énekeltek az öregek, furcsa, nem magyar neveik voltak az ételeknek, a bútoroknak. Nagyjából ennyi.

Azért történtek velem is érdekes dolgok huszónhét esztendő alatt, de ezekből egy embert megismerni lehetetlen. Éltem például Kuwaitban, még hozzá 1991-ben, az Öböl-háború alatt. Szintén eltöltöttem néhány évet Algériában, közel a Marokkói határhoz. Az egyetem alatt gyakran jártam a kontinens magashegységeit, sokszor télen, mínusz 30°C alatti hőmérsékletben. Amióta megnősültem és született két szép kislányom, már konszolidáltabb sportokat űzök, maradt a barlangászás és a tengeri kajak. Mindemellett a munkámból adódóan nap mint nap borokat kóstolok és írok, még hozzá egy borokkal foglalkozó magazin hasábjaira. Hogy ez volnék-e én? Nem hiszem. De az talán elárul valamit, ha elmondom, szerintem én túl későn kezdtem érdeklődni a múltam iránt. A gyermekeimmel nem követem el ezt a hibát! Az embernek egészen más öntudata, más énképe alakul ki ha az ősei által is el tudja magát helyezni a történelemben.

Hiszem, hogy máshogy tekinti a somogyi és tolnai tájakat, tudván hogy a felmenői alakították a látképet évszázadokon át. Máshogy hallgatja egy tanár előadását az 1848/49-es szabadságharcról, tudván hogy a családban akad aki a piski csatában életét adta a hazáért. A lányaim számára II. András Árpád-házi királyunk neve ismerősként mosolyog majd a tankönyvből, hisz egy távoli ősük tőle kapott nemesi címet az 1200-as években. De azt is hiszem, hogy ha én nem is, de ők még megélhetik a hazai németiség rehabilitációját.

Mosolyogva és mesélve, de konokul viszem hát őket magammal a számomra legkedvesebb somogyi tájakra (ahol az apai nagyszüleim születtek), mesélem gyermekkorom meséit, furcsa neveken nevezem néha az ételeket és a bútorokat és azon igyekszem, hogy a domboldalakra felkúszó, hosszú tornácós házak ne idegenek legyenek számukra, hanem a múlt – az ő múltjuk – borzongatóan szép és igaz jelei.

E legkevésbé sem szokványos bemutatkozás után leírom azért az általam eddig kutatott, vagy kutatni szándékozott német családneveket (a magam és a feleségem felmenői közül) és bízom benne hogy az egyesületen belül a kutatókkal kölcsönösen tudjuk majd segíteni egymást. (Pont az említettek miatt ezúton bátorítanám is a tagságot az egyesület HONLAPJÁNAK sokkal rendszeresebb használatára!)

Az általam kutatott családnevek:

1. **Becht** (Németország, Hessen tartomány: *Groß-Rohrheim* – Tolna megye: *Majos, Varsád, Felsőhána, Nagyszékely, Kismányok* – Somogy megye: *Ecseny, Bonnya, Tab, Sérsekszőlős* – Baranya megye: *Ráczkozár*)
2. **Eicher** (Tolna megye: *Cikó, Mőcsény*)
3. **Hirschfeld** (Németország: *Mainz* - Románia: *Kolozsvár*)
4. **Kraus** (Békés megye: *Orosháza, Békéscsaba*)
5. **Szauer** (Tolna megye: *?Szekszárd*)
6. **Weber** (Zala megye: *Szepetnek* – Ausztria : *Locsmánd*)
7. **Karl** (Somogy megye: *Somogyszil*)
8. **Derschner** (Tolna megye: *Kalaznó* – Somogy megye: *Somogydöröcske*)
9. **Sieb** (Tolna megye: *Mőcsény, Cikó*)
10. **Fetter** (Tolna megye: *Mőcsény, Cikó*)
11. **Rott** (Baranya megye: *Gödre*)

Lázár Boglárka: Utazás Bajorországból a Bánátig¹

A XVIII. században a manapság Legolandjéről híres Günzburg és gyönyörű középkori városmagjáról ismert Regensburg voltak a központok, ahol a Bánátban letelepülni vágyók többsége hajóra szállt.

A legtöbb telepes Szent György napja után kelt útra. Régebben Szent György-nap volt az egyik legnagyobb tavaszi ünnep, ekkor kezdődött az új állattartási év, amit jelzett az állatok ünnepélyes első kihajtása a legelőre. Ezen a napon újították meg a munkaszerződéseket is. Tehát aki ez idő tájt indult útnak, az egyrészt lezárt valamit maga mögött, másrészt májusban és júniusban abban is reménykedhetett, hogy jó időjárás kíséri útján, sem túl hideg, sem túl meleg nem kínozza majd.

A Duna változó vízszintje, zuhatagok, homokpadok és sziklák a nagyméretű, nagy merülésű hajók számára leküzdhetetlen akadályt képeztek. Mivel a kitelepülni vágyók száma egyre nőtt, utaztatásukra más megoldást kellett találni, egyre nagyobb hajók forgalomba állítása nem volt járható út. Ezért alakult ki a könnyű, tutajszerű, evezővel irányított jármű, az ún. Zillen,² osztrák gúnyneven „ulmi skatulya”, amely csak a folyón lefelé haladásra volt alkalmas. Méretétől függően 20, 80, vagy 150 utast szállított. A Zilleneket ulmi ácsok készítették, durva farönkökből, kátrányozás vagy bármiféle tartósítás nélkül. Egy 150 fős „sváb tutaj” hossza 25-30 méter volt, szélessége 6-8 méter volt. Irányításukhoz hat ember kellett. A tutajok közepére egy három méter magas házszerű építményt emeltek, amelyet két helyiségre tagoltak. Az így kialakított tárolókban és a tutaj hátsó részében halmozták fel az utazók csomagjait, ládáit, minden rendű és rangú tárgyait: bútorokat, ruhaneműket, háztartási eszközöket, a földműveléshez szükséges szerszámokat, vetőmagot, fűrészeket, fejszéket, háziállatokat is.

Az emigránsoknak sokszor napokig kellett várniuk, amíg egy tutaj felvette őket.

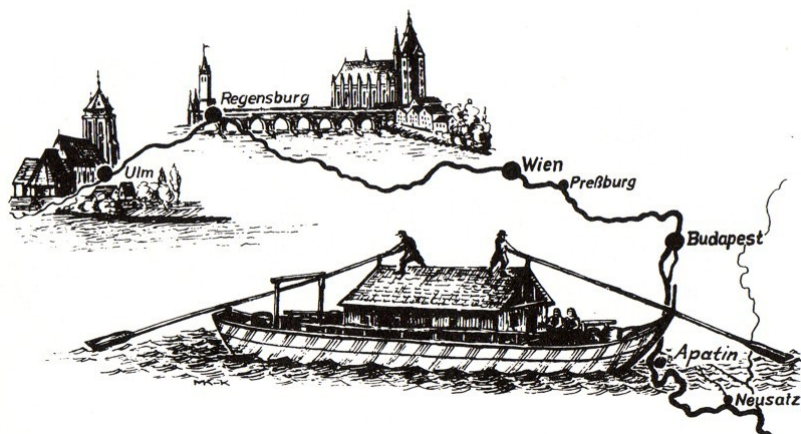
Mikor végre helyet kaptak, elrendezkedtek, akkor megvárták míg a nagytemplom órája elütötte a delet, csak ezután merítették az evezőlapátokat a folyóba és indult el a hajó Magyarország felé.³

---

¹ Renard, www.dvhh.org/banat/history/Pre_WWII/colonization.htm

² Nevük a XVIII. században Zillen vagy Kehlheimer Plätten, a XIX. században [Ulmer Schachteln](#), Ulmer Zillen vagy Ulmer Plätten.

Aki vállalta, hogy részt vesz az evezésben, azt ingyen szállították és enni is ingyen kapott, a többiek Regensburgból Bécsig 4 Guldent (rhénusi forintot) fizettek fejenként. Nem volt olcsó mulatság egy olyan utazásért, ami számos veszélyt rejtett magában, különösen a Duna felső szakaszán. A könnyű építésű tutajok közül sok tört darabokra a zuhatagokon, a magas vízállás esetén nem látszó sziklákon, - utasaikat a Duna hullámsírijába küldve. Regensburgból Bécsig az út 6-9 napot vett igénybe, de ködös, esős idő esetén eltartott akár 12-14 napig is.

Mivel hajózni csak napvilágnál lehetett, minden éjszaka kikötöttek. Az utasok többsége, akik nem engedhették meg maguknak, hogy a partmenti fogadóknál aludjanak, a szabad ég alatt saját szalma matracukon háltak, esténként saját edényeikben a magukkal hozott élelmiszert sütötték-főzték. Rossz időjárás esetén közülük sokan megbetegedtek, az út során, vagy úticéljukhoz érkezvén meghaltak.

Szerencsésen Passauba érve megálltak egy napra. Az utazók megkapták első járandóságukat az osztrák adminisztrációtól, 3 Guldent a további, Passau-Bécs útra.

---

³ www.taks.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=93:az-ulmi-skatulya-toertene&catid=44:cikkek&Itemid=66

A bajor-osztrák határon, Engelhartzellnél a hajók ismét egy napot vesztegeltek, az utasoknak vámot kellett fizetniük és alaposan átkutatták mindenüket. Ha lutheránus bibliát találtak, azt elvették és elégették.

Engelhartzelltől két napi hajózás után értek a matrózok és utasok által egyaránt rettegéssel várt, a folyó közepén meredező Düppstein sziklához, amely körül hatalmas örvények kavarogtak. Ehhez a részhez közeledvén az evezőket behúzták és felszólították az utasokat, hogy mondjanak egy “Miatyánkot”. Így, istenre bízva a tutaj sorsát, mivel semmiféle irányításra nem volt lehetőség, kivárták míg az magától átvergődik a veszélyes szakaszon.

Innen már csak egy nap volt az út Bécsig. A tutaj Rössauban, Bécs egy külvárosában kötött ki. A telepések nem hagyhatták el a kikötő közelét, hanem ott kellett várniuk a híreket, hogy mikor és hova indulhatnak tovább. Jelentkezniük kellett a Birodalmi Kamara képviselőjénél, hogy megkaphassák a Bánátba utazáshoz és letelepedéshez szükséges dokumentumjait. Itt felírták nevüket, származási helyüket, foglalkozásukat, vallásukat. Mária Terézia idején csak a katolikusok költözködését támogatták, épp a Magyarországon - Habsburg nézetek szerint - túlságosan elterjedt protestanizmus visszaszorítása érdekében. Ha valakiről azt gyanították, hogy evangélikus, akkor vagy jól megverték és elzavarták vagy elvitték egy katolikus templomba, ahol “önként” átkeresztelkedett.

A további, Budáig⁴ szóló út fedezetül szolgáló újabb 3 Guldent csak közvetlenül a továbbindulásuk előtt, már a tutajon vagy hajón osztották ki az utasoknak. A legtöbb német tutaj csak Bécsig, esetleg Budáig közlekedett. Uticéljukba érkezésükkor a tutajt szédszedték és a faanyagot eladták, Bécsben, Budán tűzifának, vagy ha egészen a Bánátig eljutottak vele, akkor a telepések számára épülő házakhoz építőanyagként. A hajó személyzetének az út minél hamarabbi befejezése, a faanyag mielőbbi értékesítése volt a célja, hogy mielőbb pénzhez jussanak és minél kisebb távolságból minél előbb hazaindulhassanak. A matrózok szárazföldi úton jutottak vissza Bajorországba. Az út különösen a “kapitány” számára nem volt veszélytelen, hisz ő vitte a fa eladásából származó bevételt.

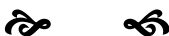
Néhány tutaj folytatta útját Budán túl is, Péterváradon át majd a Tiszára jutva általában Titelig. Innen, általában a Béga csatornán már a Bánáti hatóságok által biztosított tutajokon vontatták fel az érkezőket egészen Temesvárig. A hajóvontatás gyötrelmes munkáját gyakran rabokkal végeztették, ha nem sikerült fizetett munkásokat toborozniuk.

---

⁴ Buda németül = Ofen

A telepések átlagosan négy hét alatt értek el Bécsből a Bánátig, azaz minimum 6 hetet töltöttek úton míg szülőfalujukból a új otthonukig elvergődtek. Sok volt közöttük a fiatal még gyermektelen pár, de sok család utazott kisgyerekekkel és idősekkel is, akiknek még nagyobb megpróbáltatást jelentett az utazás.

Az új területeken a tömegesen érkezők elhelyezése roppant nehézségekkel járt. A helyi közigazgatás nem tudott és sokszor nem is nagyon akart eleget tenni a rá rótt feladatoknak. A hosszú út során elgyötört embereket legtöbbször nem az fogadta, mint amire számítottak. A számukra kiutalt föld többnyire növényekkel sűrűn benőtt, gazos, erdős vagy, még rosszabb esetben mocsaras volt, amit csak nehéz munkával és nagy szorgalommal tudtak művelhetővé tenni. Az ígért házak nem készültek el időre vagy nem megfelelő minőségben épültek meg, ezért az újonnan érkezőket már meglévő, eleve zsúfolt falvakba és épületekbe szállásolták el, ahol borzasztó higiénias körülmények alakultak ki. Ebből adódóan gyakori volt a tífusz, a dizentéria, a mocsaras területek miatt pedig a malária és sok más betegség is. A halottak számát a temesvári adminisztráció, tartva a felelősségre vonástól, inkább kozmetikázva juttatta el Bécsbe.

**A következő találkozó várható helyszíne és időpontja:
Budakeszi, 2009. november 14.**

A Duna a tengerbe folyik

A Duna a tengerbe folyik
nappal meg éjszaka.

Hullám hullámot csalogat,
egyét se látsz már soha.

A fecske tavasszal visszatér,
gólya száll valahova,
de aki Magyarországra ment,
Nem jön már vissza soha.

Magyarország a leggazdagabb,
búzája, szőleje jó,
Günzburgban ez megmondattott,
készen áll mind a hajó,

sok ott a barom, a hal, a vad,
szép legelő, laktató,
aki most Magyarországra megy,
annak lesz világa jó.

Szerencsét próbált a kedvesem,
nem unalom vitte el,
mielőtt a bodza hármát virít,
elviszlek, párom leszel,
s eltelt hét hosszú, hosszú év,
aki megélté, tudja jól,
most keresném a kedvesemet,
de a sírja sincs sehol.

(Német népdal a Magyarországra település idejéből, Kalász Márton fordítása)

Lázár Boglárka: A magyarországi németek

1. rész

A Magyarország területén élő német népcsoport egyes rétegei különböző időszakokban és okok miatt kerültek mai lakóhelyükre, így a hazai németiség mai arculatának kialakulásában is különböző tényezők, illetve körülmények játszottak meghatározó szerepet.

Hogy igazán messziről kezdjük: az első bajorokat 800-ban, az az avar megszállásnak véget vető Nagy Károly frank fejedelem, később német-római császár telepítette a Dunántúl nyugati felére. Ez a terület 907-ben került a honfoglaló magyarság kezébe. Az itt élők beolvadtak a honfoglalók közé, gazdagítva a génállományt.⁵

A magyar állam első német telepeseit Szent Istvánnak köszönheti, aki 996-ban kötött házasságot Henrik bajor herceg lányával, Gizellával, a későbbi II. Henrik német császár testvérével. A bajorok a házasságtól a kereszténység gyors terjedését várták, ennek érdekében Gizellával, mintegy hozományként, nagyszámú bajor pap és lovag érkezett.

⁵ <http://happy-rainbow.gportal.hu/gindex.php?pg=28706706>

Az évszázadok során köztünk otthont találó németek nemcsak a kereszténység terjesztésében, a feudális rendszer kialakításában és a határvédelemben, hanem modern mezőgazdasági technológiák meghonosításában, az iparosodásban és a városiasodásban is jelentős szerepet játszottak.

A korai telepések közé tartozik az erdélyi szásznak nevezett népcsoport. Első képviselői [1150](#) körül érkeztek [Erdélybe](#), amikor [II. Géza](#)⁶ a keleti országrész nagyobb arányú betelepítésbe kezdett a Bizánci Birodalom támadásától tartva. II. Géza a [Rajna](#) és [Mosel](#) vidékéről és Flandriából (azaz nem Szászországból) származó parasztokat és lovagokat (elmagyarosodott nevükön gerébekeket) hívott a déli határvidékre (Szeben, Fogaras, Brassó vármegye területe) és a korábban itt élő székelyeket észak-keletre, a Háromszéki-medencébe telepítette.⁷ A német parasztok fejlettebb földművelő technikát, a gerébekeket ütőképes haderőt biztosítottak a [Magyar Királyság](#) számára, melyért cserébe a király rendkívüli kiváltságokat adott.⁸

A kedvező feltételek hatására a XIII. században mind több németajkú család érkezett a mai Németország és [Belgium](#) területéről és gyökeresedett meg sok magyar városban. A tatárjárás után ez a folyamat átmenetileg még jobban megerősödött.

A XVI. [században a](#) nyugat-európai [ellenreformáció](#) hajtotta a német nyelvű bevándorlókat az Erdélyi Fejedelemségbe, ahol [vallásszabadságot](#) biztosítottak számukra.

A legtöbb német telepes azonban a török hódoltság után érkezett.

Magyarország nagy része a török elűzése után nyomorúságos állapotban leledzett.⁹ Az elgazosodott, elmocsarasodott vagy pusztasággá vált tájak vigasztalan látványt nyújtottak. Sok egykor virágzó falu helyén csak üszkös

---

⁶ II. Géza 1130-1162. Apja II. (Vak) Béla, anyja Ilona, I. Uros szerb nagyzsupán lánya, felesége Fruzsina orosz hercegnő. Uralkodott 1141-1163 között.

⁷ A könnyűlovas harcmodorban járatos székelyek nem tudták volna megvédeni az országot a bizánci nehézelőlovas reguláris sereggel szemben és a várakból álló védővonal kiépítéséhez sem értettek.

⁸ A vizek és erdők szabad használata mellett [vámmentességet](#) élveztek, egy összegben adóztak, maguk választották plébánosukat.

⁹Budát [1686](#). szeptember 2-án foglalták vissza, de a felszabadító, sok pusztítással járó harcok a mai Magyarország területén még 1699-ig, a történelmi Magyarország területén 1718-ig folytak.

romok éktelenkedtek. Lakóik elpusztultak, elmenekültek, vagy elűzték, elhurcolták őket. Hatalmas országrészek néptelenedtek el.

Ezzel egy időben a Német-Római Birodalom sűrűn lakott német területein élők közül mind többen vágyakoztak jobb élet és saját föld után, megelégedve a földesúri elnyomást, a kisebb-nagyobb uradalmak egymás közti acsarkodását, az inséget. A német örökösödési rend szerint, a föld elaprózódásának elkerülése érdekében, mindig a legidősebb fiú örökölte a földet. A fiatalabb testvérek, ha jutni akartak valamire, mesterséget tanultak, katonának álltak vagy szülőföldüket elhagyva, máshol, művelhető földekben gazdag területen telepedtek le. Magyarország a földszerzés lehetőségét kínálta nekik.

Ezeket a Közép- és Kelet-Európába vándorolt németajkú telepeseket a köznyelvben sváboknak nevezzük. Az elnevezés azonban félrevezető, mert ugyan az első telepések valóban a Fekete-erdőtől délre eső, ma Bajorországhoz tartozó Svábföldről jöttek, de később a Német-Római Birodalom szinte minden részéből. A legtöbben a Birodalom déli, dél-nyugati vidékeiről: Lotharingiából, a Trieri Érsekség területéről, Pfalzból, Saar-vidékről, Badenből és Württembergből, Luxemburgból, kisebb számban Hessenből, Frankóniából, Vestfáliából, Elzászból. Bányászok érkeztek Tirolból, Stíriából, Szászországból és Bohémiából.

Az idők során Magyarországon hat új telepítési terület körvonalazódott ki. A Dunántúli Középhegység első telepesei a Buda közeli hegyekben már 1687-ben, a Bakonyban 1702-ben jelentek meg. Dél-Dunántúl (Somogy, Tolna, Baranya megye) újránépesítése 1687-88-ban, Szlavóniáé 1690-ben, Kelet-Magyarországé (Szatmár megye) 1712-ben, Bácskáié 1715-ben, Bánáté 1716-ban, Szerémségé 1718-ban kezdődött.

A pécsi püspök, Radanay Mátyás az elsők között kezdte meg Pécsnek és környékének svábokkal való betelepítését, 1688-ban kelt levelében azt írja: „Kész vagyok német nemzetiségű katolikusokat befogadni.”¹⁰ Dél-német tartományokból még abban az évben meg is érkeztek az első családok Pécsre.

1689-ben Kollonich Lipót¹¹ esztergomi érsek, - aki nem magyarpártiságáról volt híres, - előterjesztette I. Lipót császárnak¹² a Magyar Királyság új közigazgatási tervét. Az osztrák örökös tartományok¹³ abszolutista

---

¹⁰ Müller-Guttenbrunn, 17. oldal.

¹¹ Leopold Karl von Kollonitsch (1631-1707), gróf, a magyarországi ellenreformáció vezéralakja http://hu.wikipedia.org/wiki/Kollonich_Lipót

¹² I Lipót (1640-1705), magyar király (1657-től), német-római császár (1658-tól)

közigazgatását javasolta bevezetni Magyarországon is. Ehhez minél több engedelmes, habsburgpárti, lehetőleg katolikus alattvalóra volt szükség.

1689. augusztus 11-én jelent meg az első telepítési okirat: „...Az egy ideje tartó belső és külső háború és a nagy, ellenséges és saját hadak és népek emiatti minden oldalról történő ide-oda vonulásai és ostromlásai által csaknem teljesen tönkre tett és elnéptelenedett örökös Magyar Királyság felemelése és benépesítése céljából legkegyelmesebben elhatározzuk, hogy mindenkit, lett légyen az bármiféle rendből, nemzetből és vallásból, kül- vagy belhonból, kinek kedve és szándéka van a nevezett Magyar Királyságban otthonosan letelepedni, rendes megváltócédula felmutatása ellenében legkegyelmesebben fel- és befogadunk.”¹⁴

Emberek kellettek, olyanok, akiknek szándékában állt és képesek is voltak arra, hogy a földből ismét termést csikarjanak ki, a kereskedelmet, az ipart újra mozgásba lendítsék. Akik feltörik és gabonatermesztésre alkalmassá teszik az elhagyatott földeket, akik mocsarakat csapolnak le, erdőket irtanak, szőlőt telepítenek, falvakat és városokat építenek, a bányászatot újra indítják. Volt ahol szívesen fogadták a régi lakókat vagy a más magyar területekről érkezőket, de például olyan, korábban egyértelműen magyarlakta területeken mint Pilis, Baranya, Tolna, Bánát, Szatmár a magyar ajkúak letelepedését megtiltották és helyettük hívtak nyugati telepeseket.¹⁵

A telepítési okiratban azt is rögzítették, hogy a telepéseknek mit kellett kapniuk a magyar földesuraktól: földet, állatokat, háztartási felszerelést és több évig tartó beszolgáltatás- és adómentességet. A föld tulajdonjoga az uralkodó vagy a földbirtokosok kezében maradt, a paraszt használati jogot kapott.

A telepítést természetesen nem csak az ország érdeke kívánta, hanem az abban résztvevőknek is jó befektetésnek ígérkezett. Kezdetben csak a birtokos osztály élelmesebbjei kezdtek magántelepítésekbe: Kollonich érsek, a Majthényi, Ráday, Zichy családok.¹⁶ Mikor azonban a munkaerőhiánnyal

---

¹³ osztrák örökös tartományok: azok a tartományok, melyeken az uralkodó öröklés, nem pedig választás jogán uralkodik: Ausztria, Stájerország, Karintia, Krajna, Tirol, Vorarlberg valamint 1620 után ide sorolták Cseh- és Morvaországot is.

¹⁴ Fogarasy-Fetter <http://csaladfakutato.uw.hu/linkek2.php?id=Helytörténet>

¹⁵ http://hu.wikipedia.org/wiki/Betelepülések_és_betelepítések_Magyarországra
http://www.dvhh.org/banat/history/Pre_WWII/colonization.htm

¹⁶ Fogarasy-Fetter <http://csaladfakutato.uw.hu/linkek2.php?id=Helytörténet>

küzdő többi földesúr látta a telepítés hasznosságát, maguk is elküldték a sűrűn lakott német tartományokba soltészaikat.¹⁷

Eleinte, a bizonytalan jövő miatt, inkább csak az otthon is nehezen boldoguló nincstelenek szánták rá maguk az áttelepülésre. Ők alkották a Dunakanyar első betelepülőinek többségét, például Solymár első németajkú lakóit. Sokszor túlzott várakozással és a termelőmunka beindításához túl kevés tőkével érkeztek. Így egyáltalán nem, vagy nagyon nehezen boldogultak. Akadt, aki reményvesztetten visszatért szülőhazájába, akadt, aki és egy kecsgetetőbbnek tűnő ajánlat miatt továbbállt egy másik faluba, más földesúr alá, akadt, aki minden nehézség dacára, kitartó munkájának és szerencséjének köszönhetően jobb sorsra jutott, mint amit eredeti hazájában remélhetett.

Gróf Csáky László vörösvári¹⁸ birtokaira 1689-ben érkeztek az első telepesek Svábföldről. Csáky telkeket méretett ki a számukra, hogy felépíthessék házaikat, szántóföldet és szőlőskertet ültethessenek be. Szántóból mindenki annyit kapott, amennyit fel tudott törni, szőlőskertből is annyit, amennyit be tudott telepíteni. Az erdőből fát gyűjthettek a háztartásuk számára, de nem eladásra. Házhelyüket, telküket Csáky uraság előzetes engedélyével elcserélhették, eladhatták. A három év adómentesség lejárta után minden szántóföldi termésből kilencedet, a szőlőskertek terméséből tizedet voltak kötelesek leadni. Aki igásállattal rendelkezett, annak állataival 12 nap robotot és még 12 nap kézi robotot kellett teljesítenie, akinek nem volt igásállata, az 24 nap kézi robottal tartozott évente. Ezen kívül György napkor és Mihály napkor mindenki 1 arany és 30 krajcár földszolgálati díjat kellett hogy fizessen, és az uraság részesült a falu kocsmájának és mészárszékének a bevételéből is.

A zentai csata¹⁹ után Savoyai Jenő sok ezer katonát bocsátott el, akik a Duna jobb partján és a budai hegyekben telepedhettek le. Mindnyájan annyi földet kaptak, amennyit meg tudtak művelni, többségük azonban mégis inkább visszatért hazájába.

---

¹⁷ Soltész: a földesúr megbízottja, aki a telepeseket toborozta. A megtelepedés után a soltész a bírói funkciót is ellátta, továbbá felügyelt a telepesekre, a közös kötelezettségeket behajtotta, lovasszolgálatot látott el stb. Ennek fejében mentes volt a különböző szolgáltatásoktól és a fő iparüzési tevékenységek (malom, sörfőzés, mészárszék, kenyérsütés) joga is megillette.

¹⁸ Pilisvörösvár

¹⁹ 1697. szeptember 11.

Gróf Grassalkovich Antal földbirtokos Elzászból hívott telepeseket [Dorog](#) mellé, [Csolnoki birtokára](#) 1700-ban és Visegrád is ekkoriban kezdett el újranépesülni.

1712-ben kezdte meg Károlyi gróf Szatmár megye betelepítését. Felső-Svábföldről²⁰ 2072 család, kb. 10 000 fő érkezett 31 faluba.²¹

Folytatjuk!

Felhívjuk tagjainkat, hogy amennyiben lakó- vagy származási helyükön segítséget tudnak nyújtani egyesületi találkozó megszervezésében, jelentkezzenek.

Feltétel, hogy 50-70 személy részére elegendő hely legyen, valamint az étkezési lehetőség biztosított legyen.

Jelentkezni az egyesületi találkozókon személyesen, vagy írásban dr. Pencz Kornél elnöknél lehet.

Szeretnénk, ha találkozóinkat hosszabb időre előre meg tudnánk tervezni, hogy a tagjaink az egyéb programjaikat ennek megfelelően tudják alakítani.

---

²⁰ A Bodeni-tó és a Duna közti terület

²¹ <http://hu.wikipedia.org/wiki/Betelepülések> és [betelepítések_Magyarországra](http://www.dvhh.org/banat/history/Pre_WWII/colonization.htm)
http://www.dvhh.org/banat/history/Pre_WWII/colonization.htm

Amrein Ilona: Hogyan állítottuk össze a Mecseknádasd családkönyvet?

2. rész

5. A családkönyv összeállítása – nyomdakész Word-fájl

A családkönyvet Müller Tamás által kifejlesztett program segítségével állítottuk össze. Müller Tamás Müller György testvére, akik az Izmény családkönyv szerzője és a Tékes családkönyv társszerzője. E két könyv is ezzel a programmal készült. A kész Word állomány így néz ki:

<i>Lfdnr.</i>	<i>Familienmitglied</i>	<i>geboren</i>	<i>Ého</i>	<i>gestorben</i>
0076	Amrein Adam <i>Éstern: Amrein Valentin, Frantz Maria</i>		01.05.1672 (Fh)	18.10.1740
00	Imhof Katharina <i>Éstern: Imhof Johann, Winter Elisabeth</i>		20.03.1686 (Fh)	16.04.1708 (Fh) 13.01.1758
K.:	01 Anna Maria		27.05.1709 (Fh)	06.02.1730 01.04.1762
	02 Margaretha		29.06.1713 (Fh)	22.11.1734 01.08.1770
	03 Jakob		11.10.1715 (Fh)	27.11.1741 21.11.1755
	04 Elisabeth		05.10.1717 (Fh)	04.03.1737 17.05.1758
	05 Maria Barbara		15.07.1723	28.11.1741 14.02.1767
	06 Balthasar		20.11.1724	
	07 Friedrich		18.04.1727	29.09.1734
	08 Johann		18.04.1728	10.08.1729
	09 Gertrud		16.11.1729	22.10.1784
MB: <i>Geu allen Angabon aus Frammersbach; FuFo HF; KP,KB: 1.: Schwarzkepf Maria; Mann: Sonobregan Johann, Jf. 00 08.07.1753</i> <i>Luyppert Johann; 2.: Rack Margaretha; Mann: Frantz Andreas; 3.: Amrein Jakob; Frau: Wagner Anna; 4.: Gëttlicher Elisabeth;</i> <i>Mann: Ulrich Ludwig, Name der Mutter beim Heiratseintrag: Imhof Elisabeth; 5.: Hartmann Johann, N. Maria Barbara; Mann:</i> <i>Gesfmann Andreas; 6.: Wigandt Balthasar, N. Elisabeth; 7.: Wigandt Friedrich, N. Elisabeth; 8.: Amrein Johann, N. Katharina; 9.:</i> <i>Mill Elias, N. Gertrud;</i>				
0077	Amrein Adam	0195	19.08.1786	16.03.1825
00	Friedrich Anna Maria <i>Éstern: Friedrich Nikolaus</i>		um 1787-1789	21.01.1806 (Em) 25.03.1833
K.:	01 Georg		19.12.1811	07.01.1812
	02 Eva		26.05.1813	13.02.1827 31.12.1896
FB: <i>Ge. F.B ErdÖsmecske; EB: Ge. F.B ErdÖsmecske; KP,KB: 1.: Gradwehl Georg, Schmidt Anna Margaretha; 2.: Gradwehl Eva;</i> <i>Mann: Schraub Johann;</i>				
0078	Amrein Adam	0239	07.03.1786	09.01.1827
1 00	Mill Barbara	4596	06.05.1791	05.02.1810 06.07.1821
K.:	01 Stefan		20.01.1812	26.06.1866
	02 Elisabeth		15.09.1813	11.01.1831 22.04.1832

	03 <i>Éva Theresia</i>		14. 01. 1816	25. 01. 1837	24. 08. 1838
	04 <i>Valentin</i>		17. 11. 1819		04. 03. 1821
II 00	Keszler Elisabeth	3557	26. 01. 1794	20. 09. 1821	11. 05. 1863
K.:	05 <i>Barbara</i>		13. 12. 1822		23. 12. 1822
	06 <i>Valentin</i>		16. 06. 1824		
	07 <i>Joséf</i>		19. 02. 1826		

EB: I.: *Sper Martin, Hauck Adam*; II.: *Hauck Adam, Bach Adam*; KP,KB: 1.: *Hauck Stefan, Schillinger Elisabeth; Hausnummer beim Sterbeeintrag*; 2.: *Hauck Stefan, Ganz Elisabeth; Mann: Dechant Adam*; 3.: *Moder Valentin, Wagner Elisabeth; Name des Vaters Johann beim Taufeintrag, Mann: Gyngl Friedrich*; 4.: *Moder Valentin, Wagner Elisabeth*; 5.: *Wagner Barbara*; 6.: *Moder Valentin, Wagner Elisabeth*; 7.: *Moder Valentin, Wagner Elisabeth*; HNr.: 253;

0079	Amrein Adam	0191	19. 10. 1803		20. 09. 1857
I 00	Kocsvár Katharina	3854	24. 01. 1816	06. 02. 1832	27. 01. 1839
K.:	01 <i>Barbara</i>		14. 02. 1833	21. 10. 1851	31. 10. 1901
	02 <i>Adam</i>		23. 07. 1834	26. 02. 1862	27. 08. 1886
	03 <i>Anna</i>		05. 09. 1836	05. 09. 1859	
	04 <i>Elisabeth</i>		20. 11. 1838		19. 01. 1840
II 00	Heilmann Anna	2776	28. 04. 1817	17. 08. 1839	06. 05. 1896
K.:	05 <i>Michael</i>		14. 02. 1840		
	06 <i>Joséf</i>		08. 10. 1841		28. 05. 1868
	07 <i>Theresia</i>		24. 10. 1844	04. 02. 1869	25. 02. 1924
	08 <i>Katharina</i>		14. 06. 1847		04. 02. 1902
	09 <i>Elisabeth</i>		15. 01. 1849		25. 01. 1849
	10 <i>Justina</i>		15. 01. 1849		
	11 <i>Georg</i>		11. 05. 1851		15. 05. 1851
	12 <i>Elisabeth</i>		05. 05. 1852		12. 11. 1854

EB: I.: *Weinert Stefan, Gebhardt Adam*; II.: *Schraub Franz, Elblinger Adam*; KP,KB: 1.: *Gebhardt Barbara; Mann: Mikl Synaz, Jf. 00 12. 07. 1800 K. Josz Georg*; 2.: *Gebhardt Adam; Frau: Wagner Katharina, Jf. 00 29. 10. 1877 Schöffler Barbara*; 3.: *Gebhardt Adam, Bász Anna; Mann: Schellenberger Alois*; 4.: *Gyngl Michael, Amrein Barbara*; 5.: *Elblinger Adam, W. Jf. Anna*; 6.: *Elblinger Josef*; 7.: *Elblinger Adam, W. Jf. Anna; Mann: Pataky Stefan*; 8.: *Elblinger Adam, W. Jf. Anna*; 9.: *Gyngl Katharina*; 10.: *Wagner Andreas und seine Tochter Anna*; 11.: *Wagner Andreas, W. Jf. Anna*; 12.: *Wagner Anna*; BV: *Kutscher, Weber, Schlosser, Schmied*; HNr.: 153.

154, 164;

Minden család egy négyjegyű sorszámot kapott, mely egyértelműen beazonosítja. Az első részben a férj neve és a legfontosabb genealógiai adatai szerepelnek: születési idő (ill. keresztelés dátuma), halálozás dátuma, a szülők neve vagy a család sorszáma, melyből származik (ha a család szintén megtalálható a könyvben). A dátum mögött egy kétjegyű rövidítés is szerepelhet zárójelben, mely az esemény helyére (születés, keresztelés, házasságkötés, halálozás helye) vagy az anyakönyvben megadott származási helyre utal. A nádasdi eseményekhez nem kötöttünk rövidítést, az óbányai adatok (Ób) rövidítéssel találhatók meg. A rövidítések feloldására a könyvben egy külön rész szolgál.

A következő a feleség neve és adatai, a sort a házasságkötés szimbólumával oo kezdjük, ha a férjnek több felesége is volt, akkor római

számokkal különböztetjük meg őket. A házasságkötés dátuma mindig a feleségnél szerepel.

Minden feleség után a házasságból született gyermekek kerülnek felsorolásra, a K. szimbólummal kezdve. Minden gyerek kap egy kétjegyű sorszámot, tehát 01 az első gyereket jelenti, 02 a másodikat, stb. A gyerekek sorszámozása folytatólagos és az apa szempontjából történik. (Az első házasságból származó gyerekek után a második feleség adatai jönnek, melyet a második házasságból származó gyerekek követnek, melynél a második házasságból származó első gyerek eggyel nagyobb sorszámot kap, mint az első házasságból származó utolsó.) A gyerekeknél a következő adatokat jelentettük meg: születési/keresztelési dátum, a(z első) házasságkötés dátuma és a halálozás dátuma.

E táblázatos részt folyamatos írású sorok követik, melyben a családtagokhoz kapcsolódó további információk kerülnek közlésre, ezeket az Excel-táblázat leírásánál részletesen ismertettük:

MB = Megjegyzések a férjjel kapcsolatban

FB = Megjegyzések a feleséggel kapcsolatban

EB = Megjegyzések a házasságkötéssel kapcsolatban

KP, KB = a gyerekek keresztszülei, megjegyzések a gyerekekkel kapcsolatban. A keresztszülőket és az egyes gyerekekhez kapcsolódó megjegyzéseket a gyerekek első részben szereplő sorszámaival különböztetjük meg. Itt jelenik meg a gyerek házastársának neve, illetve a további házasságkötései.

BV = az apa foglalkozása (mindegyik, ha több is szerepelt az anyakönyvekben)

HNr. = a család házszáma vagy címe

6. A könyv további részei

Feleségek indexe:

Mint korábban említettem, a családok ABC-sorrendben kerülnek felsorolásra, melynek során a sorrendet a családfő, azaz a férj családneve határozza meg. Hogy a feleségek neve alapján is lehessen keresni, a program előállít egy indexet. Ebben a családnév és a megfelelő sorszám szerepel.

Ld. a következő példát:

Abentshauser: 54,66;

Abt: 2879;

Ackermann: 5027; 5907; 6324; 6620;

Adler: 865;

Adrian: 761; 2013; 6421; 7169;

Agácz: 2151;

Agátz: 6031;

Ahmling: 4869;

Aigner: 391;

Aininger: 3075;

Albert: 2680; 4097; 5512;

Albrecht: 164; 634; 684; 695; 768; 1644; 1803; 2028; 2143; 2429; 2447; 2460; 2652; 2762; 3126; 3236; 3746; 4168; 4290; 4391; 4553; 4647; 5115; 5351;
5734; 5810; 6214; 6239; 6241; 6244; 6281; 6353; 6486; 6915; 7306; 7459; 7489;

Településindex:

A feleségek indexéhez hasonlóan a program egy településindexet is összeállított, melyben azok a települések jelennek meg, melyeket a genealógiai eseményekhez (születés, ill. keresztelés, házasságkötés, halálozás) kötöttünk, mellette kerül felsorolásra az érintett család sorszáma. A település neve mellett szerepeltettük a családkönyv részben alkalmazott rövidítést is:

Abaliget *Ab*: 6085; 6209;

Adelsberg *Ad*: 3656; 4284; 5746; 6428

Ág *Ag*: 260;

Agárd *Ag*: 2408; 5296;

Aichenreith *Ai*: 6637;

Aldenburg *Al*: 6959;

Alsólászlófalva *Alf*: 3186;

Alsómocsolád *Alm*: 1146; 3801;

Alsónyék *Aln*: 3154; 7009;

Alsótúr *Alu*: 6984;

Altenbögge *Alb*: 43; 655; 656; 1093; 1095; 1862; 1972; 2083; 2224; 2227; 2334; 2663; 3839; 5115; 6474;

Altötting *Al*: 7014;

Andrásfalva *An*: 6785;

Apar *Ap*: 745; 1045; 1164; 1165; 1284; 1401; 1545; 1880; 3142; 3667; 4268; 4950; 5546; 6386; 6970; 7015; 7561

Aparhant *Ap*: 3335; 3338;

Apatin *Ap*: 1745;

Településlista:

Arra törekedtünk, hogy lehetőség szerint minden települést beazonosítsunk, olyan információkat adjunk meg, mint irányítószám, ország, megye, stb. Sajnos ez nem sikerült teljeskörűen, mert az anyakönyvek részben rosszul olvashatóak, az is előfordulhat, hogy az adott településnév már nem létezik, vagy több településnek is ugyanaz a neve. Minden településnek kétjegyű azonosítót adtunk, több mint 800 településnévnél már lehetetlenség volt „beszédesebb” rövidítést találni, ez tanulsággal szolgálhat mások számára, talán érdemesebb háromjegyű azonosítót alkalmazni.

Lan d Orsz . .	PLZ Ir.szám	Name Név	Ab k. Röv	Komitat Megye	Bemerkung Megjegyzés
H D	7678 97737	Abahiget Adelsberg	Ab Ad	Baranya	Ortsteil von Gemeinden am Main, Landkreis Main-Spessart, Rgbz. Unterfranken, Bayern
H D		Agárd Eichenreith/ Fulda	Ag Ai		Entweder 2484 Agárd oder 7171 Dieagárd Entweder 36148 Eichenried Kalbach, Fulda, Kassel, Hessen oder 36369 Eichenrod in Oberhessen bei Lauterbach
H	9200	Aldenburg	Ae	Győr- Möcsen- Sopron	wohl Ungarisch-Altenburg, Magyarévár, heute Mosonmagyarévár, seit 1929 mit Moson vereint als Mosonmagyarévár
SL	06711	Alsólászfalu	Al	Lemplén	Alsólászfalva, Heute Nižné Ladičkovce
H	7345	Alsómezősád	Ad	Baranya	
H	7148	Alsónyék	Az	Tolna	
SK D	93581 59199	Álsőtúr Altenböge	Áu Ab	Hent	Nagytúr, heute Völké Turcove Ortsteil von Bienen, Kreis Unna, Nordrhein-Westfalen
D	84503	Altötting	At		Rgbz. Oberbayern, Bayern
RO	727256	Andrásfalva	An		Heute Mănești
H	7186	Apar	Ap	Tolna	Seit 1940 mit Hant vereint als Aparhant
H	7186	Aparhant	Ah	Tolna	
SR B	430000	Apatin	Aa		

A települések keresése során különböző lexikonokat használtunk, az internet különböző adatbázisaiban kutakodtunk:

- Ritter's geographisch-statistische Lexikon (Ritter földrajzi és statisztikai lexikona) (Verlag Otto Wigand, Leipzig 1855)
- das Genealogische Orts-Verzeichnis (Genealógiai Településjegyzék) von www.genealogienetz.de:
<http://gov.genealogy.net/>

- Alle badischen Gemeinden 1848 (Minden badeni település 1848): <https://lisa.mmz.uni-duesseldorf.de/histsem/revolution/ortsnam48.htm>
- Geodätische Informationen über deutsche Orte (Német települések geodéta információi): <http://www.dbinterface.de/geo/>
- Deutsche Ortsnamen in Teschechien von A bis Z (Csehország német településnevei A-tól Z-ig): <http://www.tschechien-online.org/modules.php?name=Reviews&req=showcontent&id=476>
- A történelmi Magyarország atlasza és adattára 1914 (Talma Kiadó, Pécs 2003)
- A KSH településjegyzéke www.ksh.hu
- Az egyes települések irányítószámait a nemzeti posták honlapjáról gyűjtöttük ki, melyekhez a következő oldalról jutottunk el: <http://posta.lap.hu/>

Családnevek jelentése:

A leggyakoribb családnevek jelentésének utánanéztünk családnév etimológiai könyvekben és a névmagyarázatokat közöltük.

A könyv használatának részletese ismertetése sem hiányozhatott.

Egy külön részben (a könyvhöz mellékelt is füzetecskében) található meg a rövidítések magyarázata, ez megkönnyíti a könyvvel való munkát, mert nem kell a könyv megfelelő részébe lapozni.

A könyv nem tartalmazza:

Mivel Nádasdról már számtalan mű jelent meg, részben a történetéről, részben képeskönyvek, tudatosan nem foglalkoztunk a történelmi résszel (nem tudtunk volna sok újat hozzátenni az eddig megjelentekhez) és nem közöltünk fotókat sem. Az egyes családokról készült képek (ha lettek volna ilyenek) színesebbé tették volna a könyvünket, de ezáltal a nyomdaköltségek lényegesen megemelkedtek volna.

7. Kiadó – nyomda – szponzorok

A könyv kiadása jelentősen meghaladta kettőnk anyagi eszközeit. Mivel a kézirat több mint ezer oldalas volt, világos volt számunkra, hogy a könyv kétkötetes és keményborítós legyen.

Kezdetől fogva arra törekedtünk, hogy a kiadó az Egyesület legyen. A becsült költségek azonban az AKuFF számára is igen magasak voltak. A korábbi negatív könyvkiadási tapasztalatok miatt a Vezetőség a következő feltételekkel állt elő a szerzők felé:

- ✧ Minimum 100 előrendelést kell bemutatnunk, hogy a nyomtatás ne legyen ráfizetéses,
- ✧ Az eladási árat az Egyesület határozza meg (célja nem profit előállítása, hanem, hogy az eladásokból származó bevételek fedezzék a becsült költségeket),
- ✧ Az eladást a szerzőknek kell lebonyolítaniuk,
- ✧ Keressünk szponzorokat,
- ✧ csak 10-10 tiszteletpéldánnyal számolhatunk, az Egyesületnek nem áll módjában további összegeket fizetni a kéziratért.

Egyesületünk elnöke megkereste a környéken működő nyomdákat és árajánlatot kért tőlük a könyvünkhöz, így a legkedvezőbb árú és leggyorsabb nyomdát tudtuk kiválasztani. A kalocsai Kaloprint nyomda profi munkát végzett, így a könyvünk 2007 karácsonyán sok nádasdi és óbányai karácsonyfa alá kerülhetett.

Az Egyesület Vezetősége pályázatokat is írt és mi, szerzők megkerestük a helyi és környékbeli cégeket, vállalkozókat, egyesületeket, illetve a települési önkormányzatokat, hogy szponzorálják könyvünk kiadását. Így fedezve volt a költségek egy része, a nagyobb részt természetesen az AKuFF bocsátotta rendelkezésre.

8. Piackutatás – értékesítés

Egy családkönyvnel felmerül a kérdés, kit akarunk megszólítani, ki a célcsoportunk. Számunkra nem volt kétséges, hogy könyvünket nem (csak) családfakutatóknak állítottuk össze. Elsősorban a helybélieknek szerettünk volna valamit adni. Ezért a helyszínen reklámoztuk a könyvünket, jóval a megjelenése előtt. Mivel mindketten Nádasdon élünk, ez nem esett nehezünkre.

A következő „médiákat” használtuk:

- ✧ Az adatlapon (ld. 4. pont alatt) elmagyaráztuk, hogy mi is az a családkönyv és az érdeklődők jelezhették előrendelési igényüket.

- ✧ Információs esteket rendeztünk és szóban meséltünk a könyvről
- ✧ Fontos rendezvényeket (pl. búcsú) harangoztuk be munkánkat
- ✧ A helyi kábeltévében heteken keresztül jelentettünk meg egy hirdetést
- ✧ Az interneten (iwiw) kerestük meg a Nádasdról elköltözötteket és írtunk nekik
- ✧ A kitelepítetteket is megkereste egy Németországban élő családfakutató

Természetesen a családfakutatókat is megszólítottuk, ehhez az AKuFF tagjegyzékét és különböző levelezési listákat használtunk fel.

Mielőtt a végleges kéziratot leadtuk a nyomdában (2007. november végén), kb. 290 előrendelésünk volt, ezért az a döntés született, hogy 400 példányt adjunk ki. A legtöbb előrendelés a helybeli és elköltözött nádasdiaktól és óbányaiaktól érkezett, akik leadták adatlapjaikat és azon mindjárt jelezték si előrendeléseiket.

2007 karácsonya előtti utolsó szombaton egy rendezvény keretében ünnepeltük meg könyvünk megjelenését. (A Hímondó beszámolt erről.) Akik karácsonyi ajándéknak szánták, meg is vásárolhatták. Közel 70 példány kelt el ezen az első napon. A rendezvényt arra is felhasználtuk, hogy elmagyarázzuk, hogyan használhatják a családkönyvet, hogyan kereshetik meg őseiket, hogyan állíthatják össze családfájukat. A következő hetekben-hónapokban a lakásunkon vásárolhatták meg a könyvet.

A könyvünk jó másfél év alatt elkelt. A családkönyvünk kiadása sikertörténet az AKuFF számára. A magas eladásokat egyrészt a reklámnak és a marketingmunkánknak köszönhetjük, másrészt a tisztességes árnak (5.500 Ft, ill. 30 EUR külföldre).

A tapasztalatunk az, hogy a könyv vásárlói az idősebb generációkból kerültek ki és elsősorban nem családfakutatók. Ez azt bizonyítja számunkra, hogy a családkönyv nyomtatott formájára van igény. A vevőink csak kisebb részben számítógép- és internet-használók, ezért egy digitális feldolgozás (CD, DVD vagy az interneten online) számukra nem jönne szóba.

Amikor néhány évvel ezelőtt az AKuFF-on belül a digitalizálásról beszélünk egy kutatótársunk (Pfaff László) a következő találó megjegyzést tette: CD, DVD néhány éve/évtizede létezik, a nyomtatott könyv viszont évszázadok óta hozzáférhető, amióta Gutenberg a könyvnyomtatást feltalálta...

Kérjük kedves kutatótársainkat, illetve mindazokat, akik lapunkat olvassák, küldjék el szakmai cikkeiket a Szerkesztőségbe, hogy azokat folyamatosan megjelentethessük! Munkánkat megkönnyítik, ha írásaikat elektronikus formában, esetleg németül és magyarul is eljuttatják.

Mail: amrein.ilona@freemail.hu (Amrein Ilona)

Cím: 7695 Mecseknádasd, Kossuth L. u. 53.

Kérjük kedves kutatótársainkat, illetve mindazokat, akik lapunkat olvassák, küldjék el szakmai cikkeiket a Szerkesztőségbe, hogy azokat folyamatosan megjelentethessük! Munkánkat megkönnyítik, ha írásaikat elektronikus formában, esetleg németül és magyarul is eljuttatják.

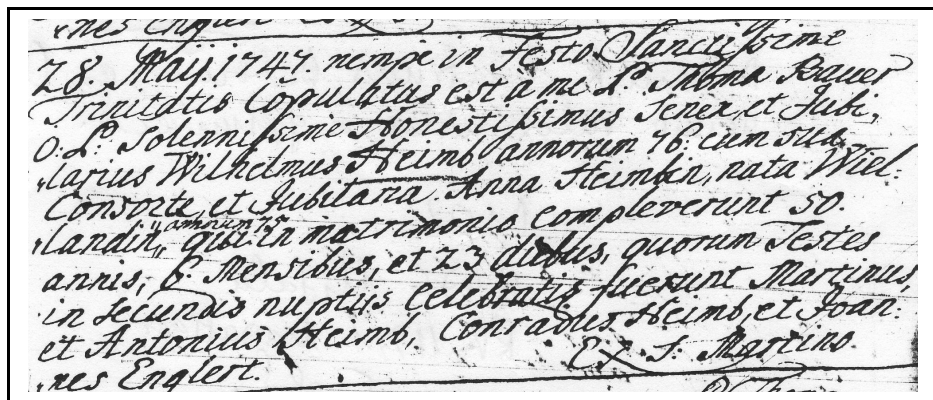
Mail: amrein.ilona@freemail.hu (Amrein Ilona)

Cím: 7695 Mecseknádasd, Kossuth L. u. 53.

Lévay Béla: Egy különleges anyakönyvi bejegyzés 1747-ből

A családfakutatók jól tudják, hogy a különböző típusú anyakönyvek közül általában a házassági anyakönyvi bejegyzések nyújtják egy csokorban a legtöbb információt, persze csak akkor, ha a „szereplők” adatai kellő részletességgel vannak benne dokumentálva. Optimális esetben például, a menyasszony és a vőlegény nevén kívül életkoruk, vallásuk, származási és lakhelyük, esetleg a vőlegény foglalkozása mellett a szülőkre vonatkozó fontos adatok is bejegyzésre kerültek, amelyek nagy segítséget adnak az eggyel korábbi generációs szint felderítéséhez.

A közelmúltban feleségemnek a Csepel-szigeten levő (Sziget)szentmártonban élt sváb felmenőit kutatva, teljesen véletlenül bukkantam rá egy számomra egészen meglepő házassági anyakönyvi bejegyzésre Szigetújfalu 1747. évi anyakönyvében [1], amelyhez hasonlóval közel két évtizedes kutatásaim során még nem találkoztam.

A szokatlanul terjedelmes latin nyelvű bejegyzésben először csak **Wilhelmus Heimb** nevén akadt meg a szemem. Őt már halotti anyakönyve alapján „ismertem” (+Szigetszentmárton, 1754.12.26., 84 évesen, azaz *~1670.) [2]. Hasonlóképpen ismert volt felesége, **Anna Heimb(in)** neve is (+Szigetszentmárton, 1751.09.24., 79 évesen, azaz *~1672.), igaz, hogy leánykori családnevét a halotti anyakönyve nem adta meg [3]. Örömmel láttam,

hogy a házassági bejegyzésből ez a hiányzó adat is „megkerült”. Eredetileg **Anna Wielland(in)** volt a neve.

Első látásra azonban meglepett, hogy milyen idős korban került sor az esküvőre. A szöveg alaposabb tanulmányozása során azonban gyorsan kiderült, hogy az igen tiszteletre méltó idős jubilánsnak („solemnissime honestissimus senex et jubilarius”) nevezett 76 éves férjnek az ugyancsak jubiláns 75 éves saját feleségével („cum sua consorte et jubilaria”) megismételt, ünnepélyes jubileumi esketési ceremóniájáról volt szó, amelyet 1747. május 28-án Szentháromság ünnepén („in Festo Sanctissime Trinitatis”) tartottak meg. A második menyegzőn a tanúk („testes in secundis nuptiis”) a gyermekeik, Martinus, Antonius és Conradus **Heimb**, valamint Joannes **Englert** voltak.

És a precizitás netovábbjaként, az eskető pap, Thomas **Bauer** azt is bejegyezte az anyakönyvbe, hogy a házaspár 50 évet, 6 hónapot és 23 napot töltött együtt házasságban („in matrimonis compleverunt 50 annis, 6 mensibus, et 23 diebus”)! Ezen adatok alapján az eredeti esküvő számított dátuma 1696. november 5. A Gergely öröknaptár szerint ez a nap hétfő volt. Valószínűbbnek tűnik azonban, hogy az esküvőt vasárnap tartották, azaz 1696. november 4-én.

Manapság aranylakodalomnak nevezzük ezt a ritka jubileumi eseményt, amely a 18. század közepén, az akkori sokkal rövidebb átlagéletkor miatt, bizonyára még ritkábban fordulhatott elő. Anyakönyvi bejegyzése pedig valódi kuriózumnak tűnik.

[1] Magyar Országos Levéltár, A476 sz. mikrofilm, Szigetújfalu, RK 117/1. Heiratsregister, 5. old.

Az Egyesület kiadásában megjelent könyvek:

1. **Riszt András: Nagyárpád község családkönyve 1723-1945**
2. **Ament Andor: E L E K benépesítése a törökvész után (1724-1800)**
3. **Amrein Ferenc - Amrein Iлона - Auth Szilvia: A Baranya megyei katolikus települések Mecseknádasd és Óbánya családkönyve 1721-2007 - elfogyott!**

	<u>Áruk tagoknak</u>	<u>egyesületen kívülieknek</u>	<u>külföldre</u>
1.	3.000, - Ft	3.500, - Ft	25 €
2.	1.500, - Ft	2.000, - Ft	10 €
3.	4.500, - Ft	5.500, - Ft	30 €

+ postaköltség

A könyvek megvételével az AKuFF könyvkiadási tevékenységét támogatja!

Új könyvek a könyvtárunkban / Neue Bücher in unserer Bibliothek

487	Pilis TV	Családfakutatás 1-2. rész (DVD)
488	Feketéné Ziegler Ágota	Szülőföldem szép határa 1 - Pilisszentiván régi földrajzi nevei 1.
489	Feketéné Ziegler Ágota	Szülőföldem szép határa 1 - Pilisszentiván régi földrajzi nevei 2.
490		Családtörténeti kutatás határon innen és túl
491	Lichtneckert András	Veszprém vármegye községeinek urbáriumi, úrbéri és telepítési szerződései 1690-1836
492	Lichtneckert András	Veszprém vármegye községeinek feleletei az úrbéri kilenc kérdőpontra 1768-1781
493		A Veszprém Megyei Levéltár ideiglenes fondjegyzéke

Előkészületben!

Riszt András: Nagypárad története
várható megjelenés: 2009 második fele

Maléth István: Gyoma evangélikus családkönyve
1835-1918

várható megjelenés: 2009 vége-2010 eleje

Előrendelés 6500 Baja, Petőfi S. u. 56.

E-mail: kornelpencz@gmx.net

Új tagunk/ Neues Mitglied:

Ssz/Nr	Név/Name	Cím/Adresse	Tel. Mail
148	Herczeg László	2131 Göd, Radnóti M. u. 42.	06/ 27 331 371 herczeg01@invitel.hu

Adatváltozások / Datenänderungen:

Ssz/Nr	Név/Name	Cím/Adresse	Tel. Mail
091	Dr. Csordás Jenő		20/ 94 34 701
085	Wachtler Géza	4060 Balmazújváros, Bocskai u. 15.	

I M P R E S S Z U M

AKuFF-Bote – AKuFF Hírmondó Alapítva 2005-ben

Kiadja: Magyarországi Németek Családfakutató Egyesülete (AKuFF)
H-6500 Baja, Petőfi S. u. 56.

Felelős kiadó: Dr. Pencz Kornél, az AKuFF elnöke

Megjelenik 150 példányban. - Kereskedelmi forgalomban nem kapható.

Nyomdai munka: Boró-Print Bt., Baja

ISSN 2060-2995